

AVRUPA BİRLİĞİ KİMLİĞİ ÖLÇEĞİNİN EŞDEĞERLİK UYARLAMASI¹

Dr. Esen ALTUNAY²

Yrd. Doç. Dr. Yılmaz TONBUL³

Öz

Avrupa Birliği kimliği ölçeğinin Türkçe formunun dilsel eşdeğerliğinin sağlanması ve ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin Avrupa Birliği kimliği algısının belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırma, betimsel tarama modeline göre desenlenmiştir. Araştırmada oranlı küme örnekleme yöntemine göre seçilen toplam 1290 katılımcının verileri kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Luhtannen ve Crocker (1992) tarafından geliştirilen ve dilsel geçerlik çalışmaları araştırmacı tarafından yapılan Avrupa Birliği kimliği algısı ölçeği kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, ilköğretim okulu öğretmen ve yöneticilerinin AB kimliği algısı orta düzeydedir. Kimlik alt boyutlarından AB sosyal kimlik algısı en yüksek, AB kimliği ile özdeşleşme en düşük düzeydedir. İlköğretim okulu öğretmen ve yöneticilerinin cinsiyet, yaş, sosyoekonomik düzey, branş, yabancı dil bilgisi düzeyi, görev vb. bireysel özelliklerine göre AB kimliği algısının değiştiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: AB kimliği, Avrupa Birliği, ilköğretim öğretmeni, ilköğretim okulu yöneticisi.

THE ADAPTATION OF THE EUROPEAN UNION IDENTITY SCALE INTO TURKISH

Abstract

The aim of this quantitative model research, was to ensure the linguistic equivalence of the Turkish form of European Union identity scale and to investigate elementary school administrators and teachers' perceptions on the European Union identity. According to the cluster sampling method the sample of the research determined consisted of 1290 elementary school administrators and teachers. In this study, as data collection tools, European Union identity scale developed by Luhtannen and Crocker (1992) and also adapted to Turkish and tested linguistic validation studies by the researcher. Research findings have shown that administrators and teachers had medium level perceptions of European Union identity. Sub-dimensions of EU identity perception of social identity were at the highest level and perceptions of identification were at the lowest level. The results indicated that the perception of EU identity had changed according to individual specifications of elementary school teacher and administrators such as gender, age, socioeconomic level, branch, foreign language level, task and so on.

Key Words: European Union identity, European Union, elementary school teacher, administrator of the elementary school

¹ Altunay, E. (2012). AB Kimliğini Yordayan Değişkenlerin Eğitim Kurumlarında İncelenmesi, Yayımlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilimdalı, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Ekonomisi ve Planlaması Bilim Dalı, İzmir. Tezinin bazı bölümlerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

² esenaltunay@yahoo.com

³ Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Ekonomisi ve Planlaması ABD, yilmaz.tonbul@ege.edu.tr

GİRİŞ

Bütünleşmiş bir birlik kurma çabasıyla farklı coğrafya, köken ve kültürlerden gelen birey, grup ve ulusların Avrupa Birliği'ni oluşturmuştur. Bu doğrultuda Avrupa Birliği, kültürel temelini tanımlamaya çalışmış, buna yönelik ilk resmi girişimi, 1973 Kopenhag Zirvesi'nde hazırlanan “Avrupa Kimliğine İlişkin Bildiri”si ile gerçekleştirmiştir. Dönemin üyelerinin paylaştığı ortak miras, ortak değerler ve yaşam tarzının vurgulandığı belge, ekonomik bütünleşmenin yanında siyasal bütünleşmenin de gerçekleşebilmesi için ortak bir kimlik yaratımının gerektiğinin en önemli vurgusunu oluşturmaktadır (Kucera, 2006; Altun, 2006; 67; Scheuer ve Schmitt, 2009; Akdemir, 2010).

Avrupalılık kimliği kavramı, farklı alternatiflerin öne sürüldüğü hararetli bir tartışma alanıdır. Bir yanda Huntington (1993) ve Miliukov (1969: akt. Akdemir, 2010) gibi farklı ulusallaşma ve yurttaşlık geleneklerinin Avrupa çatısı altında varlığını sürdürmesini, diğer yanda Habermas (1997: akt. Erdenir, 2010), Marshall (1980), Reding (akt. Akdemir, 2010) ve Delanty (1995: akt. Erdenir, 2010) gibi, bir Avrupalılık üst-kimliği oluşturulmasını önerenler bulunmaktadır. Smith'e (1992: akt. 2006) göre, Avrupa Birliği kimliği “biz” ve “onlar” arasındaki farklılaştırma ve “biz” olanın içine kimin alınıp, kimin bu alanın dışına itildiği ile yakından ilgilidir. Kimlik, bir kişi veya grubun kendisini tanımlaması ve kendini diğer kişi veya gruplar arasında konumlandırması olarak ifade edilebilir (Bilgin, 2007). Erdenir'e (2010: 14) göre, kimlik, bireyin kendini toplumsal bir kategori olan gruba ve grubun baskın değerleriyle özdeşleştirilmesi anlamına gelmektedir. Kimlik kavramı, batı dillerinde Latince'nin “idem” (aynı) kökünden türetilen “identite- identity” kelimesi olarak kullanılır. Bu kelime, bir özdeşliği ve aynılığı ifade eder. Türkçede ise “kim”, ya da “kimlersin?” sorusundan türemiş olup, zorunlu bir mensubiyeti ifade etmektedir (Kılıçbay, 2003). Bu doğrultuda kimlik bir kavramın anlatılmasından çok, insan ilişkileri içinde oluşan dinamik ve değişken bir yapı olarak görülebilir (Özcan, 2008). Kimlik, topluluğa ve topluluğun değerlerine aidiyet konusunda ortak ve sürekli bir bilince dayanmaktadır. Bunun gerçekleşmesi ise ortak bir inanç sistemi ve bütünlük düşüncesiyle gerçekleşmektedir. Etnik kökenli bir kültürel kimlik ulusal kimliğin, yurttaşlık gibi belli kurallara dayalı kültürel kimlik ise uluslararası kimliğin kurucusu olabilmektedir (Erdenir, 2010).

Alanyazında AB kimliği Tajfel ve Turner (1985: akt. Tajfel, 2010) tarafından geliştirilen Sosyal Kimlik Teorisi ile açıklanmaya çalışılmaktadır. Sosyal kimlik teorisine göre, insanlar

kendilerini örgüt üyesi, cinsiyet, yaş gibi çeşitli sosyal kategorilere göre sınıflandırmaktadırlar. Bireyler kendilerini hem kişisel kimlikleriyle hem de çoklu sosyal kimlikleriyle tanımlamaktadırlar (Tajfel, 1981; Tajfel ve Turner, 1979: akt. Tajfel, 2010). Herhangi bir spesifik sosyal kimlik, Tajfel (1981: akt. Tajfel, 2010) tarafından “üyeliğe verilen duygusal önem ve değerle birlikte, bir sosyal gruba üyeliğin bilgisinden edinilen özbenliğin bir parçası” olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle, bireysel kimlik kişiye has olduğu ve bireyin eşsiz olduğunu ifade ederken, sosyal kimlik; kadın veya erkek, psikologlar veya tarihçiler, Avrupalılar veya Japonlar gibi aynı grubun içinde olan diğer insanlarla paylaşılmaktadır (Castano ve Yzerbyt, 1997).

Kimlik, toplumların yaşam biçiminin bir yansımasıdır. Farklı toplumların farklı bakış açıları, inançları, gelenek ve göreneklere ve yaşam biçimleri sonucu oluşan başkalaşım, bir arada yaşam olgusunu güçleştirebilmekte veya benzerlikler kolaylaştırabilmektedir. Örneğin; Türk ve Alman toplumlarındaki farklı kimlik anlayışları zaman zaman bu iki toplumun insanların bir arada sağlıklı bir şekilde yaşamasını zorlaştırabilmektedir. Bu bağlamda Avrupa Birliği vatandaşları arasındaki farklı sosyal kimliklerin bir arada yaşayabilmesi ve hoşgörü ortamında varlığını sürdürebilmesi için eğitim bir araç olarak görülmektedir. Avrupa Birliği hedefleri doğrultusunda kültürleri, dilleri, eğitim sistemleri ve vatandaşlarının düşünce tarzları birbirinden oldukça farklı olan Avrupa Birliği üyesi ülkeler arasında, ortak bir yaşam kültürü oluşturulmaya çalışılmaktadır. Bu bağlamda bireyin kimliğinin şekillenmesinde eğitim yoluyla gerçekleştirilen planlı sosyalleşme süreci, büyük önemi taşımaktadır.

Aydın (2000: 170) eğitimi, bir toplumun sahip olduğu insanı yeniden yaratarak geleceğini kontrol etme girişimi, olarak tanımlamaktadır. Hazırlanan uygun öğrenme koşulları ile bir yandan bireysel değerlerin rafine edilmesine çalışılırken, öte yandan bireylerin ortak değerler etrafında bütünleşmeleri sağlanmaya çalışılır. Bu nedenle eğitimin bu etkileme gücünün yanında planlı işlevleri ile toplum inşası devam etmektedir. Bu bağlamda, Türkiye'nin Avrupa Birliği adaylık süreci ile birlikte eğitim sisteminin, AB ülkelerinin eğitim sistemi ve standartlarına uyumunu sağlamak amacıyla MEB bünyesinde çalışmalar yapılmıştır (Doğan, 2007).

Avrupa Birliği kimliğini inşa etme açısından, eğitim sisteminin gereksinimi olan bilgi birikiminin oluşturulması, paylaşılması ve bilimsel araştırmaların yapılması süreç açısından büyük önem taşımaktadır. Avrupa Birliği bütünleşme sürecinde, Avrupa Birliği kimliği

alanyazımına ilişkin, Altun (2006), Kütük (2006), Samur (2006), ATAUM (2010), Poyraz (2008), Gülcan (2003), Başbay ve Doğan (2004) yapmış oldukları araştırmaların, daha çok Avrupa Birliğine ilişkin görüşleri belirlemeye ve Avrupa Birliği projelerinin (Erasmus, Comenius, vb.) kazanımlarına yönelik olduğu ve bu çalışmalarda da kazanımların kimlik oluşumuna etkisine yer verilmediği görülmüştür. Bu açıklamalar ışığında, Türkiye’de Avrupa Birliği kültür müktesebatının, ulusal kültürle tanıştırılması ve kaynaştırılması işlevi, eğitim sisteminden beklenmektedir. Geleceğin Avrupa Birliği üyesi bir Türkiye’de, halkın ve özellikle yeni nesillerin Avrupa vatandaşlığına hazırlanması, Avrupa Birliği’ne uyumunun sağlanması ve bu yeni yapılanmanın ihtiyaçlarına ve değerlerine göre davranışlar kazanması gerekmektedir. Bu davranışları kazandırmak ise en başta eğitim kurumlarının görevidir. Bu nedenle toplumsal olarak hedeflenen birey tipinin ve Avrupa vatandaşının yetiştirilmesi, sosyal dönüşümün sağlanması ve Avrupa Birliği’ne uyumun geliştirilmesi açısından, öğretmenler ve eğitim yöneticileri büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, Türkiye’nin Avrupa Birliği adaylık süreci devam ederken bu süreçte büyük görevler düşen eğitim sisteminde ve kurumlarında Avrupa Birliği kimliğinin oluşmasını inceleyen herhangi bir araştırmaya rastlanmamış olması nedeniyle, bu araştırma sonucunda elde edilecek verilerin, alandaki önemli bir eksikliği tamamlamada katkı sağlaması beklenmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Avrupa Birliği kimliği ölçeğinin Türkçe formunun dilsel eşdeğerliğini sağlama, ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin AB kimliği algısını ve bu algının bazı değişkenlere göre nasıl bir dağılım gösterdiğini belirlemektir.

YÖNTEM

Bu araştırma, tarama modelinde betimsel bir çalışmadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini, İzmir ili metropol ilçelerinde, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı ilköğretim okullarında, 2010–2011 öğretim yılında görev yapmakta olan 12670 öğretmen ve yönetici oluşturmaktadır. Araştırmanın temel uygulaması için oranlı küme örnekleme yöntemi, veri toplama araçlarının dilsel eşdeğerlik bölümü için amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmada evrenin % 10'unu oluşturacak sayıda örnekleme alınması hedeflenmiştir. Örneklemin, çalışma evrenindeki üç sosyoekonomik düzeyi temsil etmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemi 1290 katılımcıdan oluşturmaktadır. Araştırmanın dilsel eşdeğerlik bölümü için çalışma grubunun seçiminde, amaca uygun örnekleme kullanılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Katılımcıların Avrupa Birliği kimliği algısını belirlemek amacıyla Luthannen ve Crocker (1992) tarafından geliştirilen Collective Self Esteem (CSE) ölçeğinin dilsel eşdeğerlik çalışması yapılmıştır. Ölçek eşdeğerlik uyarlamasının ilk aşamasında CSE ölçeği, İngilizceden Türkçeye araştırmacı tarafından çevrilerek, dil ve içerik geçerliliği için uzman görüşlerine sunulmuştur. Oluşturulan bu Türkçe form, İngiliz Dili ve Edebiyatı alanında yüksek lisans eğitimi almış iki uzman⁴ tarafından, geri çeviri yöntemiyle tekrar İngilizce'ye çevrilmiştir. Yapılan çevirinin tekrar İngilizceye çevrilmesi, ardından Türkçeye çevrilmesi ve araştırmacının yaptığı çeviri uygunluğunun kontrolü istenmiştir. Uzmanlar daha sonra bir araya gelerek, üç İngilizce formdan tek form oluşturmuşlardır. Formun, ölçeğin aslıyla tutarlılık gösterdiği görülmüştür. Son olarak; Türkçe ve İngilizce'ye hakim olan, üç konu alanı uzmanı tarafından ölçeğin Türkçe ve İngilizce formları incelenmiştir. Bu aşamada; ölçekte yer alan ifadelerin anlam açısından Türkçe'de en iyi biçimde nasıl ifade edilebileceği ana kriter olarak alınarak, ölçeğin Türkçe formunun son haline kavuşturulması sağlanmıştır. Ölçeğin, hazırlanan uyarlama anket taslağı için Türk Dili ve Edebiyatı alanında bir uzmandan görüş istenmiş, görüşler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak, Türkçe ifade uygunluğu sağlanmıştır.

Luthannen ve Crocker'ın (1992) hazırladığı "Sosyal Kimlik Ölçeği", Castano ve Yzerbyt (1997), Licata (2003) ve Huyst'un (2009) araştırmalarında, Avrupa Birliği kimliği algısını ölçmek amacıyla uyarlanarak kullanılmıştır. Alanyazındaki bu araştırmalara dayanarak, öncelikle etnik kimlik, cinsel kimlik, ırk kimliği gibi "sosyal kimlik algısını" ölçmek amacıyla hazırlanan ölçeğin "Avrupa Birliği kimliği algısını" ölçebilmesi için içerik yönünden uyarlamalar yapılmıştır. Asıl maddelerdeki "group/race" yerine "Avrupa Birliği" ifadesi ve "ben" yerine "biz" ifadeleri yerleştirilmiştir. Çünkü Avrupa Birliği'ne üye olacak olan birey "ben" değil, "biz" yani "Türkiye Devleti ve Türk Ulusu" dur. Aynı zamanda, Avrupa Birliği'ne üyelik henüz gerçekleşmemiş, adaylık süreci yaşanmaktadır. Bu nedenle,

⁴ İngiliz Dili ve Edebiyatı Öğretmeni Ebru Karataş ve İngiliz Dili ve Edebiyatı Öğretmeni Sabriye Demirtaş

bazı maddelerdeki ifadeler, anlamın doğru aktarılabilmesi amacıyla, gelecek zamanlı kurulmuştur.

CSE ölçeği, Luthannen ve Crocker (1992) tarafından sosyal kimlik (1, 2, 6 ve 7. maddeler), kimliği karşılaştırma (5, 12, 13 ve 16. maddeler), üyelikten hoşnutluk (8, 9, 14 ve 15.maddeler) ve özdeşleşme (3, 4, 10 ve 11. maddeler) olmak üzere dört boyutlu olarak geliştirilen bir ölçektir. 1, 8, 10, 13, 14 ve 16. maddeler ters puanlanmıştır. Ölçek, Likert Tipi 7 dereceli ölçek niteliğindedir, ancak bu araştırmada 5 dereceli olarak kullanılmıştır (kesinlikle katılmıyorum, az katılıyorum, orta düzeyde katılıyorum, oldukça katılıyorum ve tamamen katılıyorum).

Türkçe form oluşturulduktan sonra, ölçeğin Türkçe ve İngilizce formları iyi düzeyde İngilizce bilgisine sahip olan katılımcılara iki hafta ara ile uygulanmıştır. Özgüven'e (1994) göre de, iki test arasındaki zaman aralığı 2-4 hafta olmalıdır. Türkçe ve İngilizce formların uygulamaları arasında hem maddeler hem de alt boyutlar bazında korelasyon katsayıları ve verilerin normal dağılıma uygunluk gösterip göstermediğinin belirlenmesi yoluna gidilmiştir. Normal dağılıma uygunluk testi sonucunda; Avrupa Birliği Kimliği Ölçeği Türkçe ve İngilizce uygulama sonuçlarına göre Türkçe Uygulama Kolmogorov-Smirnov $Z = 0,48$, İngilizce Uygulama Kolmogorov-Smirnov $Z = 0,64$; $p > .05$ puanlarının normal dağılıma uygun olduğu görülmüştür. Eşdeğerlik çalışmasına ilişkin maddeler ve toplam puan bazında pearson momentler çarpımı korelasyon katsayılarına bakılarak ulaşılan değerler, Tablo 1'de verilmiştir (Çolak ve Fer, 2007).

Tablo 1. AB Kimliği Algısı Ölçeğinin Dilsel Eşdeğerlik İçin Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayıları ve İlişkili Grup t Testi sonuçları

Maddeler	N	\bar{x}	Ss	R	T
ing01&turk01	28	İngilizce 3,42 Türkçe 3.07	1,23013 1,33135	.817**	2,423*
ing02&turk02	28	İngilizce 3,53 Türkçe 3.64	1,03574 1,12922	.740**	-,721
ing03&turk03	28	İngilizce 3.50 Türkçe 3.28	1,00000 ,97590	.759**	1,652
ing04&turk04	28	İngilizce 3.03 Türkçe 3.03	1,20130 1,13797	.514*	,000

ing05&turk05	28	İngilizce 3.82 Türkçe 3.85	1,15642 1,14550	.791**	-,254
ing06&turk06	28	İngilizce 3.42 Türkçe 3.32	1,06904 1,05597	.891**	1,140
ing07&turk07	28	İngilizce 3.28 Türkçe 3.39	1,11744 ,95604	.723**	-,721
ing08&turk08	28	İngilizce 2.89 Türkçe 3.00	1,03062 1,12217	.865**	-1,000
ing09&turk09	28	İngilizce 3.25 Türkçe 2.92	1,17458 1,35888	.777**	1,971
ing10&turk10	28	İngilizce 3.75 Türkçe 3.39	,92796 1,22744	.772**	2,423*
ing11&turk11	28	İngilizce 3.53 Türkçe 3.25	,88117 1,00462	.722**	2,121*
ing12&turk12	28	İngilizce 3.42 Türkçe 3.50	1,10315 1,13855	.944**	-1,000
ing13&turk13	28	İngilizce 3.64 Türkçe 3.53	1,22366 1,47779	.929**	1,000
ing14&turk14	28	İngilizce 3.21 Türkçe 3.35	,73822 ,78004	.763**	-1,441
ing15&turk15	28	İngilizce 3.67 Türkçe 3.78	,90487 ,99469	.744**	-,827
ing16&turk16	28	İngilizce 3.03 Türkçe 3.17	1,17006 1,18801	.954**	-2,121*

*0.05

Düzeyinde anlamlı, **0.01 Düzeyinde anlamlı

Tablo 1’de verilen Avrupa Birliği kimliği ölçeğinin, dilsel eşdeğerliliğin saptanması amacıyla 28 kişiye uygulanan, toplam 32 soruda yapılan Paired-samples t-testi sonuçlarına göre; t değerinin anlamlılık değeri olan 0,05’ten küçük olduğu tespit edilen ve bu nedenle İngilizce ile Türkçe sorulara verilen yanıtlar arasında da anlamlı farklılığın bulunduğu görülen 1., 10., 11 ve 16. sorulara verilen yanıtların korelasyon değerlerinin 0,01 değerinden küçük olduğu görülmüştür. Sorunlu olan maddelerin korelasyon katsayılarına bakılmış ve korelasyon katsayısının anlamlı olması ile sorunun çözülüp çözülmediği analiz edilmiştir. Her iki analizde de sorunlu görünen madde bulunmamıştır. t testi sonucu anlamlı bulunan maddelerin korelasyon değerleri istatistiksel açıdan anlamlı bulunduğu için dilsel eşdeğerlik taşıdığı kabul

edilmiştir (Dündar, Ekşi ve Yıldız, 2008). Tüm bu bulgular, uyarlanan ölçekteki maddelerin büyük çoğunluğunun dilsel eşdeğerliğe sahip olduğunu desteklemektedir.

Dilsel eşdeğerlik uyarlamaları yapılan ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları için ön uygulamaya başlanmıştır. Hazırlanan ölçek maddelerinin anlaşılabilirliğini kontrol etmek için, ölçek, önce 200 kişilik bir örneklem grubuna uygulanmış, katılımcı görüşleri doğrultusunda yapılan düzeltmelerden sonra ölçek maddelerinin son şekli verilmiş ve 450 kişilik bir örneklem grubuna tekrar uygulanmıştır. Araştırmanın veri toplama araçlarının yapı geçerliği ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Geçerlik çalışmalarında ölçeğin dört boyutlu yapısı incelenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliliğini ortaya koymak ve maddelerin faktör yüklerini belirleyerek boyutlandırabilmek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizine verilerin uygunluğunu saptamak üzere Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett spherity testi hesaplanmış, KMO değeri .94 bulunmuş ve Bartlett testi sonucu da ($\chi^2=14727,457$; $p=0,000$) anlamlı çıkmıştır (Büyüköztürk, 2002). Ölçeğin dört boyutlu yapısından dolayı Maximum Likelihood yöntemiyle yapılan AFA sonucunda 4 faktör altında toplandığı ve bu 4 faktörün ölçeğe ilişkin açıkladığı varyansın ise % 62,406 olduğu bulunmuştur. Faktör madde yükü .30'un altında olan madde bulunmamıştır. Tablo 2' de ölçekte yer alan 16 maddenin özellikleri sunulmuştur.

Tablo 2. Avrupa Birliği Kimliği Ölçeğinin Faktör Yük Değerleri

Madde	Faktör 1		Faktör 2		Faktör 3		Faktör4		t***
	AFA*	DFA(λ)**	AFA	DFA(λ)	AFA	DFA(λ)	AFA	DFA(λ)	
Kimlik1	.717	.83							35.45
Kimlik2	.637	.86							37.46
Kimlik6	.488	.64							24.58
Kimlik7	.348	.55							20.45
Kimlik4			.754	.86					37.49
Kimlik3			.727	.79					32.49
Kimlik11			.531	.84					36.38
Kimlik10			.348	.58					22.10
Kimlik5					.650	.86			36.21
Kimlik12					.649	.78			31.25
Kimlik16					.638	.64			24.13

Kimlik13					.560	.51			18.36
Kimlik15							.700	.91	42.35
Kimlik9							.690	.90	41.17
Kimlik14							.591	.86	38.14
Kimlik8							.585	.86	37.87

* Açıklayıcı Faktör Analizine ait faktör yükleri, ** Doğrulayıcı Faktör Analizine ait faktör yükleri, *** DFA ile tahminlenen faktör yüklerinin anlamlılığını veren t değerleri

Tablo 2’de, Avrupa Birliği kimliği algısı ölçeğinin, açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizine ait faktör yükleri ve DFA ile tahminlenen faktör yüklerinin anlamlılığını veren t değerleri sunulmuştur. t değerleri incelendiğinde, söz konusu faktör yüklerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve tüm faktörlerin, toplam varyansın % 62,40’ını açıkladığı görülmüştür. Birinci faktör, toplam varyansın % 54,83’ünü açıklamakta olup, bireyin, bir grubun üyesi olarak kendisini ne kadar iyi veya değerli gördüğüne ilişkin algısını yansıtan ifadelerden oluşmaktadır ve “üyelikten hoşnutluk (membership esteem)” olarak adlandırılmıştır. İkinci faktör, toplam varyansın % 7,57’sini açıklamakta olup, bireyin, benlik-kavramı açısından sosyal grup üyeliğinin önemini yansıtan ifadelerden oluşmaktadır ve “özdeşleşme (importance to identity)” olarak adlandırılmıştır. Üçüncü faktör, toplam varyansın % 5,50’sini açıklamakta olup, bireyin, sosyal grubunu ne kadar iyi olarak değerlendirdiğini içeren ifadelerden oluşmaktadır ve “sosyal kimlik (private collective self esteem)” olarak adlandırılmıştır. Dördüncü faktör ise toplam varyansın % 4.89’ünü açıklamakta olup, bireyin, üyesi olduğu sosyal grubu, diğer insanların nasıl değerlendirdiği konusundaki görüşlerini içeren ifadelerden oluşmaktadır ve “kimliği karşılaştırma (public collective self esteem)” olarak adlandırılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, işleyen tüm maddelerin Luhtanen ve Crocker’ın (1992) planladığı boyutlarda olduğu görülmüştür.

Ölçeğin alt ölçekleri arasındaki ilişkiye bakılmış ve faktörler arasındaki korelasyon katsayıları Tablo 3’de sunulmuştur. Analiz sonucunda faktörlerin birbirleri ile olumlu ve anlamlı ilişki içinde olduğu görülmüştür.

Tablo 3. Avrupa Birliği Kimliği Algısı Ölçeğinin Faktörler Arasındaki Korelasyon Katsayıları

Faktörler	Üyelikten	Özdeşleşme	Sosyal Kimlik	Kimliği
Üyelikten hoşnutluk	1.00	.790	.768	.638

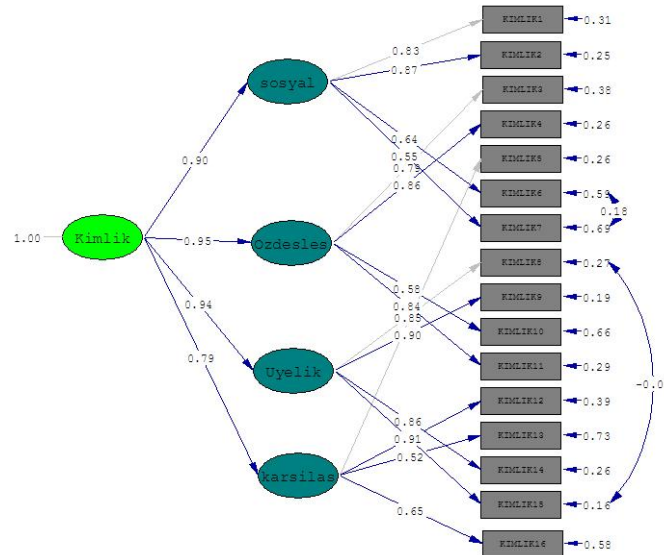

Özdeşleşme		1.00	.716	.626
Sosyal kimlik			1.00	.579
Kimliği karşılaştırma				1.00

*p< 0.01

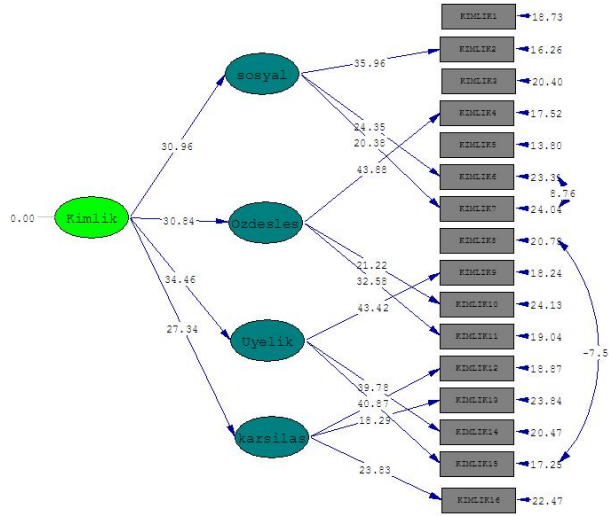
Avrupa Birliği kimliği algısı ölçeğinin, doğrulayıcı faktör analizi sonucunda da AFA’da ortaya konulan yapının doğrulandığı görülmüştür. Bu sonuç aynı zamanda ölçeğin boyutlarının istatistiksel olarak doğrulandığını da göstermektedir. DFA ile elde edilen model Şekil 1, Şekil 2 ve Tablo 4’te verilmiştir.

Avrupa Birliği kimliği ölçeğinin yapılan doğrulayıcı faktör analizinde, LISREL program çıktısında modele ilişkin düzeltme indeksleri verilmiştir. Bu düzeltme indekslerinde modelin uyumuna katkıda bulunan iki indeks dikkate alınmıştır. Kimlik6-Kimlik7 ve Kimlik8-Kimlik15 arasında hata varyansları birbirleri ilişkilendirilmiştir. Kimlik6-Kimlik7 değişkenleri kimliğe verilen önem alt boyutunda bulunan iki maddedir. “Avrupa Birliği üyeliğinin benim için önemi yoktur” ve “Avrupa Birliği’ne üye olunursa mutlu olurum.” maddeleri aynı ifadenin olumsuz ve olumlu anlamını yansıtmaktadır. “Avrupa Birliği’ne üye olunması halinde, Türkiye’nin yararlı bir üye olacağını düşünüyorum.” ve “Avrupa Birliği’ne üye olursa, Türkiye’nin uyumlu bir ülke olacağını düşünüyorum.” maddeleri ise anlamsal olarak birbirleri ile ilişkili görülmüştür.

Chi-Square = 552.16, df= 95, P-value=0.00000, RMSEA=0.061

Şekil 1.AB Kimliği Algısı Ölçeğinin DFA ve Standart Çözümleme Değerleri

Chi-Square = 552.16, df= 95, P-value=0.00000, RMSEA=0.061

Şekil 2. A B Kimliği Algısı Ölçeğinin DFA ve t değerleri

Tablo 5. Avrupa Birliği Kimliği Algısı Ölçeğinin İkinci Düzey DFA Sonuçları

Model	$\chi^2/$	χ^2/df	NNFI	NFI	CFI	RMSEA	GFI	AGFI
Dört Faktörlü Yapı	552,16	5,81	0,99	0,99	0,99	0,060	0,94	0,93
Ölçütler		≤ 3	$\geq 0,95$	$\geq 0,90$	$\geq 0,95$	$\leq 0,08$	$\geq 0,90$	$\geq 0,90$

Bu model test edildiğinde hesaplanan ki-kare/ serbestlik derecesi ve uyum iyiliği indeksleri Tablo 4’de sunulmaktadır. Ayrıca tabloda indeksler için Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller’e (2003: akt. Başbay ve Kağnıcı, 2011) göre, kabul edilen değerlendirme ölçütleri yer almaktadır.

Tablo 4’te görüldüğü gibi, DFA sonuçlarına göre, Avrupa Birliği kimliği algısı ölçeğinin, sosyal kimlik, özdeşleşme, üyelikten hoşnutluk ve kimliği karşılaştırma boyutlarının, Avrupa Birliği kimliği algısı olarak adlandırılan bir yapının bileşenleri olduğu ve bunların birlikte bir üst yapıyı oluşturduğu, yapılan analizler sonucunda doğrulanmıştır. Modelin uyum iyiliği indeksleri $\chi^2= 552,16$; $\chi^2/ df=5,81$; $p=0,00$; $GFI=0,94$; $AGFI=0,93$; $CFI=0,99$; $S-RMR=0,028$ ve $RMSEA=0,06$ olarak elde edilmiştir. Söz konusu modelin uyum iyiliği değerleri incelendiğinde ölçme modelinin kabul edilebilir bir model olduğu belirlenmiştir (Kline, 2011; Schermelleh-Engel ve Müller, 2003: akt. Başbay ve Kağnıcı, 2011; Şimşek, 2007).

Avrupa Birliği Kimliği Algısı Ölçeğinin 16 maddesinin güvenilirliği için Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı, Spearman ve Guttman değerleri ve alt boyutlarına ilişkin McDonald'ın Omega değerleri hesaplanmış ve Tablo 5'te sunulmuştur. Tablo 5'te verilen, Avrupa Birliği kimliği algısı ölçeği'nin tutarlılığı için analiz sonuçları, ölçeğin tümü ve her bir alt ölçek için ayrı ayrı hesaplanmıştır.

Tablo 5. Avrupa Birliği Kimliği Algısı Ölçeğinin İç Tutarlılığı Sonuçları

Boyut İsimleri	Cronbach Alfa	Omega	Guttman	Spearman Brown
Test Genel toplam	.94	.96	.92	.92
Sosyal kimlik	.82	.93	.74	.75
Üyelikten hoşnutluk	.92	.82	.91	.91
Özdeşleşme	.85	.86	.83	.83
Kimliği Karşılaştırma	.81	.80	.74	.74

Avrupa Birliği Kimliği Algısı Ölçeği iç tutarlılık katsayılarının analizinde, Cronbach alfa değerleri .81 ile .92 (kimliği karşılaştırma ve üyelikten hoşnutluk) arasında değişmektedir. Guttman değerleri .74 ile .91 (kimliği karşılaştırma ve üyelikten hoşnutluk) arasında değişmiştir. Spearman Brown değerleri ise .74 ile .91 (kimliği karşılaştırma ve üyelikten hoşnutluk) arasındadır. Ölçeğin toplam Alfa değeri .94, Guttman değeri .92 ve Spearman Brown değeri ise .92'dir. Avrupa Birliği Kimliği Algısı Ölçeğinin güvenilirlik çalışması kapsamında, yapısal güvenilirlik için McDonald'ın Omega (ω) değerleri alt boyutlar bazında hesaplanmıştır. Avrupa Birliği Kimliği Algısı Ölçeği için McDonald'ın Omega değerleri sosyal kimlik, üyelikten hoşnutluk, özdeşleşme ve kimliği karşılaştırma alt boyutları için sırasıyla 0,93, 0,82, 0,86 ve 0,80 olarak bulunmuştur. Nunally (1978) ile Hair ve arkadaşları (1998) ölçek güvenilirliği için güvenilirlik ölçümüne ilişkin tahminlerin 0.70'in üzerinde olması gerektiğini vurgulamışlardır (Akt. Topkaya, 2011). Elde edilen değerler, bu ölçeğin Avrupa Birliği kimliği algısını ölçmek konusunda iç tutarlılık ve yapısal güvenilirliğe ilişkin yeterli kanıt sağlandığı ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

BULGULAR

Araştırmanın birinci alt problemi "İlköğretim yönetici ve öğretmenlerinin AB kimliği algısı nasıldır?" şeklindedir. Bu probleme ilişkin analiz sonuçları Tablo 6'da verilmektedir.

Tablo 6. AB Kimliği Algısı ve Alt Boyutlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı

AB Kimliği Algı Düzeyi	\bar{x}	Ss
Kimliği Karşılaştırma	3.27	.951
Üyelikten Hoşnutluk	3.30	1.32
Sosyal Kimlik	3.31	1.13
Özdeşleşme	2.98	1.12
AB Kimliği	3.21	.996

Tablo 6'ya bakıldığında, AB kimliği ölçeğinin ortalama puanının 3.21, sosyal kimlik alt boyutunun 3.31, üyelikten hoşnutluk alt boyutunun 3.30, kimliği karşılaştırma alt boyutunun 3.27 orta düzeyin biraz üzerinde ve özdeşleşme boyutunun 2.98 düzeyin biraz altında olduğu görülmüştür. Genel olarak AB kimliği algısının orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Araştırmanın ikinci alt problemi “İlköğretim yönetici ve öğretmenlerinin bireysel özelliklerine göre AB kimliği algısı nasıl bir dağılım göstermektedir? şeklindedir. Bu probleme ilişkin analiz sonuçları Tablo 7’de verilmektedir.

Tablo 7. AB Kimliği Algısının Bireysel Özelliklere Dağılımı

Değişkenler		Öğretmen Sayısı (N)	%	\bar{x}	Ss
Cinsiyet	Kadın	816	63,3	3.17	.95
	Erkek	474	36,7	3.30	1.04
Sosyoekonomik Çevre	Düşük	464	36	3.13	1.03
	Orta	587	45,5	3.22	.96
	Yüksek	239	18,5	3.36	.97
Branş	Sınıf Öğretmeni	600	46,5	3.17	1.02
	Yabancı Dil Öğretmeni	129	10,0	3.42	1.03
	Okulöncesi Öğretmeni	51	4,0	3.22	.87
	Sosyal Alanlar	148	11,5	3.22	.90
	Matematik	66	5,1	3.19	.97
	Fen Bilgisi	61	4,7	3.24	1.03
	Müzik	93	7,2	3.13	1.54
	Teknoloji Ve Tasarım	54	4,2	3.29	.91
	Rehberlik ve Psikol.	45	23,5	3.04	.76
Görev	Din Kültürü	43	3,3	3.50	.97
	Müdür	30	2,3	3.47	.98
	Müdür Yardımcısı	87	6,7	3.50	.87
AB Üyesi Ülkede Yurtdışı Deneyimi	Öğretmen	1173	90,9	3.18	.99
	Evet	339	26,3	2.93	.44
	Hayır	951	73,7	2.91	.49
	Yaşamak	73	5,7	2.88	.48
	Çalışmak	26	2,0	3.04	.53
	Okumak	37	2,9	3.06	.35

	Tatil	245	19,0	2.95	.45
	Proje	59	4,6	2.98	.45
AB İlgili Haberleri İzleme Sıklığı	Hiç	60	4,7	2.66	1.16
	Ara sıra	766	59,4	3.17	.96
	Sık Sık	329	25,5	3.34	.96
	Her Zaman	135	10,5	3.40	1.06
Yaş	20-29	183	14,2	3.13	.92
	30-39	435	33,7	3.17	1.01
	40-49	432	33,5	3.21	.99
	50 ve üstü	240	18,6	3.35	1.06
Sendika	Eğitimsen	316	24,5	3.25	.99
	Türk Eğitimsen	151	11,7	3.08	1.07
	Eğitim Birsen	76	5,9	3.46	.85
	Eğitim İşsen	70	5,4	3.14	1.01
Avrupa Dilleri Bilgi Düzeyi	Hiç	665	51,6	3.21	.98
	İyi	266	20,6	3.31	1.03
	Orta	316	24,5	3.18	.98
	Az	551	42,7	3.20	.96
	Hiç	157	12,2	3.16	1.03

Tablo 7'ye bakıldığında, Avrupa Birliği kimlik algısının görev değişkenine göre, müdür yardımcılarında 3.50, müdürlerde 3.47 ve öğretmenlerde 3.13 düzeyinde olduğu görülmüştür. *Cinsiyete* göre bakıldığında, Avrupa Birliği kimlik algısının erkek katılımcıların 3.30 ve kadın katılımcıların 3.17 olduğu bulunmuştur. Çalıştıkları okulun sosyoekonomik durumlarına bakıldığında, yüksek düzeyde olanların 3.36, orta düzeyde olanların 3.22 ve düşük düzeyde olanların 3.13 olduğu görülmüştür. AB kimlik algısının branşlara göre bakıldığında, din kültürü öğretmenlerinin 3.50, yabancı dil öğretmenlerinin 3.42, teknoloji ve tasarım öğretmenlerinin 3.29, fen bilgisi öğretmenlerinin 3.24, sosyal alanlar ve okul öncesi öğretmenlerinin 3.22, matematik öğretmenlerinin 3.19, sınıf öğretmenlerinin 3.17, müzik öğretmenlerinin 3.13, rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmenlerinin 3.04 düzeyinde olduğu görülmüştür. *Sendika tercihlerine* göre bakıldığında, Eğitim-birsen sendikasına üye olanların 3.46, Eğitimsen sendikası üye olanların 3.25, Eğitim İşsen 3.14, Sendikasız olanların 3.21 ve Türk eğitimsen sendikasına üye olanların 3.08 olduğu görülmüştür. *Avrupa Birliği ile ilgili haberleri izleme sıklığına* göre, Avrupa Birliği kimliği algısının, her zaman izleyenlerin 3.40, sık sık izleyenlerin 3.34, arada izleyenlerin 3.17 ve hiç izlemeyenlerin 2.66 düzeyinde olduğu görülmüştür. *Yaşa* göre bakıldığında, Avrupa Birliği kimliği algısının 50 yaş ve üstü olan katılımcıların 3.35, 40-49 yaş 3.21, 30-39 yaş 3.17 ve 20-29 yaş olanların

3.13 düzeyinde olduğu bulunmuştur. Avrupa Birliği kimliği algısının yabancı dil olarak Avrupa dillerini bilme düzeyine göre, iyi düzeyde yabancı dil bilenlerin 3.31, az düzeyde bilenlerin, 3.20, orta düzeyde bilenlerin 3.18 ve hiç bilmeyenlerin 3.16 en düşük düzeyde olduğu görülmüştür. Avrupa Birliği kimliği algısı *katılımcıların yurtdışında bulunma amaçlarına* göre bakıldığında, okuma amaçlı bulunanların 3.06, çalışma amaçlı bulunanların 3.04, AB projesi amaçlı bulunanların 2.98, tatil amaçlı bulunanların 2.95 ve yaşama amaçlı bulunanların 2.88 düzeyinde olduğu görülmüştür.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre, Collective Self Esteem (CSE) ölçeğinin Türkçe formu olan AB kimliği algısı ölçeğinin dilsel eşdeğerlik değerleri yüksek düzeyde geçerli ve güvenilir olduğunu göstermiştir. Bulgulara göre, ilköğretim okulu öğretmen ve yöneticilerinin AB kimliği algısı orta düzeydedir. Kimlik alt boyutlarından AB sosyal kimlik algısı en yüksek, AB kimliği ile özdeşleşme en düşük düzeydedir. Eurobarometer 69'a (2008) göre, Türkiye'nin AB'ye üyeliğinin "olumlu" olacağını düşünenlerin oranı yaklaşık % 49 oranındadır. Kodaman ve diğerleri'nin (2008) araştırmasına göre, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyeliğini destekleyen katılımcıların oranı % 46, desteklemeyenlerin oranı ise % 43'tür. Doğan'na (2007) göre ise; ilköğretim öğrencileri ve öğretmenleri, Türkiye'nin AB'ye girmesini desteklemekte ancak bunun gerçekleşmesini güç bulmaktadır. Alanyazındaki diğer araştırma bulguları ve bu araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, Türkiye'de Avrupa Birliği kimliğinin orta düzeyde, sosyal kimliğin en yüksek, özdeşleşme düzeyinin en düşük olması katılımcıların AB konusunda çok olumsuz düşünmedikleri ancak Türkiye'nin henüz AB üyesi bir ülke olmadığı için AB'ye aidiyet hissini düşük olduğu buna rağmen bir beklenti geliştirdiklerinin göstergesi olabilir.

İlköğretim okulu öğretmen ve yöneticilerinin, bireysel özelliklerine göre AB kimlik algısının değiştiği görülmüştür. Avrupa Birliği kimlik algısı *görev* değişkenine göre, en yüksek müdür yardımcılarında, en düşük öğretmenlerde görülmüştür. AB kimlik algısının en yüksek *cinsiyete* göre erkek katılımcılarda, çalıştıkları okulun sosyoekonomik durumlarına göre yüksek sosyoekonomik düzeyde olanlarda, branşlarına göre din kültürü öğretmenlerinde, *sendika tercihlerine* göre, Eğitim-birsen sendikasına üye olanlarda, *Avrupa Birliği ile ilgili haberleri izleme sıklığına* göre, her zaman izleyenlerde, *yaşa* göre 50 yaş ve

üstü olan katılımcılarda, yabancı dil olarak Avrupa dillerini bilme düzeyine göre iyi düzeyde yabancı dil bilenlerde, *katılımcıların yurtdışında bulunma amaçlarına göre* okuma, çalışma veya AB proje nedeniyle çalışma amaçlı bulunanlarda olduğu görülmüştür. Bir başka araştırmada, Arslan'a (2007) göre öğretmen adaylarının yarısına yakını Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğine destek vermektedir. AB üyeliği ile ilgili görüşler ile baba eğitim düzeyi, sosyokültürel düzey, sosyoekonomik düzey ve cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu işaret etmektedir. Francesko, Kodzopeljic ve Mihic'e (2005) göre sosyal kimlik yapısında bölgesel aidiyet, yaş ve eğitim düzeyi değişkenlerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Luhtanen ve Crocker'a (1992) göre, Beyazların, Asyalılar ve Zencilere göre kolektif kimlik algıları daha yüksek bulunmuştur. Aynı zamanda kadın ve erkek katılımcılar arasında sosyal kimlik alt ölçeğinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Bir başka araştırmada, Convery ve Kerr'e (2005) göre sonuçlar, iki ve daha çok yabancı dil bilen adayların daha güçlü Avrupalılık tutumlara sahip olduğu, üç ve daha çok Avrupa ülkesinde yurtdışı deneyimi olan adayların, Avrupa Birliği konusunda daha olumlu oldukları bulunmuştur. Çarkoğlu'nun (2003) araştırmasının sonuçlarına göre ise erkek katılımcılar kadın katılımcılara göre AB'yi daha çok desteklemektedirler. Katılımcılardan 18-24 yaş grubu, üniversite mezunu, sosyo ekonomik düzeyi yüksek, AKP ve Saadet Partisi dışında siyasal parti tercihi olan, Türkiye'nin doğu ve güney bölgelerinde yaşayan, metropol şehirlerde yaşayan, milli referansı düşük olan, Avrupa'ya kuşkulu yaklaşmayan, dini referansı düşük olan ve Anti-demokratik tutumları düşük olanların AB'yi daha çok desteklediği bulunmuştur. Katılımcıların siyasal parti tercihlerinin AB'ye desteği açıklamada etkili olduğu bulunmuştur. Yaş, etnik köken ve bölgesel yerleşim alanı ile AB'yi destekleme tutumu arasında anlamlı ilişki çıkmıştır. Alanyazın ve bu araştırmanın sonuçları dikkate alındığında ilköğretim öğretmen ve yöneticilerinin bireysel özelliklerine göre AB kimliği algısı konusunda farklı sonuçlara ulaşılmaktadır. Türkiye'de kadınlar tarafından siyasal katılımın düşük ve siyasal yabancılaşmanın da yüksek olması ülkenin siyasal kültürüyle yakından ilgilidir. Bu durum erkeklerin siyasal gelişmeleri daha çok izlediğinin, kadınların gelişmeleri daha az izlediğinin aynı zamanda AB hakkındaki bilgi eksikliği ve bunun doğurduğu karmaşa nedeniyle kültürü koruma ihtiyacının ön plana çıktığının göstergesidir. Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre dikkat çekici diğer bir nokta; müdür yardımcıları, din kültürü öğretmenleri ve Eğitim-birsen sendika tercihi olan katılımcıların sonuçlarının örtüşmesidir. Türkiye'de 2011

döneminde yapılan müdür yardımcılığı atamaları, ilk defa sınavla gerçekleşmiştir (MEB, 2009). Bu durum mevcut hükümetin eğitim politikaları sonucu gerçekleşmiştir. Eğitim-birsen sendikalı olan katılımcıların Avrupa Birliği kimlik algısının yüksek olması, Türkiye’deki mevcut hükümet ile benzer siyasi ideolojiyi paylaşmaları ve hükümetin yürüttüğü politikaları desteklemeleri sonucu, dolaylı olarak Avrupa Birliği’ni desteklemeleri, ortak bir siyasal tercihin ve siyasal bir kimliğin olarak göstergesi sayılabilir. AB kimliği algısı düşük olanların, Türk kimliğini daha yüksek idealize eden Türk Eğitim Sen sendika tercihi olan milli referansı güçlü bir bakış açısına sahip olan katılımcılar olduğu, AB kimliği yüksek olanların hükümeti de desteklediği görülmüştür. Türkiye’nin siyasi sisteminin yapısı ve dinamikleri (Kıbrıs görüşmeleri, terörün artması, vb.) AB’ye karşı vatandaşların tutumunu etkilemektedir. Bu araştırmanın bulguları ile Çarkoğlu’nun (2003), Kirch ve Tuisk’in (2005) araştırma bulguları ile örtüşmektedir. Kimlikler bireylere, bireylerin benliğini oluşturan sabit özellikler sağlar. Bireyin taşıdığı her kimlik bireyin kim olduğu, birey için önemli olanın ne olduğu, eylemlerini nasıl gerçekleştirdiği ile ilgili belli normlara ve fikirlere referans olmaktadır (Akt. Tüzün, 2006: 45). Buna göre Avrupa Birliği’ne üye olan ülkelerin vatandaşlarında olduğu gibi, Avrupa Birliği kimliği algısı, bireyin Avrupa Birliği’ne baktığında ne gördüğü ile ilgilidir. Birey Avrupa Birliği’ni siyasal bir kimlik, modern bir yaşam, dini bir birlik veya ekonomik bir birlik olarak görebilir. Bu nedenle katılımcıların bireysel özelliklerine göre, Avrupa Birliği kimlik algısında farklı sonuçlara ulaşılmaktadır. Avrupa Birliği’ni modern bir yaşam kültürü ve insan haklarını belirten bir birlik, ekonomik refah belirten bir birlik, siyasi bir yapılanma ve ulusallığı tehdit eden bir birlik olarak gören katılımcılar yer almaktadır. 50 yaş ve üstü katılımcılar deneyimleri doğrultusunda Türkiye’nin AB ilişkilerini ve AB kimliğini ekonomik refah beklentisi açısından, yabancı dil öğretmenleri, sınıf öğretmenleri ve yurtdışı deneyimi olan katılımcılar daha çok modern bir yaşam kültürü açısından, daha çok ulusalcı bakış açısına sahip katılımcılar ise ulusallığı tehdit etme ihtimali açısından değerlendirmiş olabilirler.

ÖNERİLER

Araştırmanın sonuçlarından hareketle hem uygulayıcılar hem de araştırmacılar için bazı öneriler geliştirilmiştir:

1. AB kimliği algısının etkileşim ve farkındalık ile artması nedeniyle AB’ye ilişkin bilgi düzeyinin artırılması amacıyla konferans, seminer, panel gibi bilimsel toplantı,

etkinlikler ya da hizmet içi eğitimler düzenlenebilir. Öğretmen ve eğitim yöneticileri, AB ülkelerindeki meslektaşları ile ortak projeler ve araştırmalar yürütmeleri konusunda yönlendirilebilirler.

2. Avrupa Birliği kimliğinin gelişimi amacıyla, öğretmen ve eğitim yöneticilerinin AB kültürü ile etkileşiminin artırılması için Avrupa dillerini konuşma becerileri geliştirilmelidir.

3. Avrupalılığın oluşturulabilmesi amacıyla milli kimlik zarar görmeden entegrasyonun sağlanması için AB eğitim felsefesi incelenerek eğitim sisteminde gerekli olan düzenlemeler yapılabilir.

4. Öğretmen ve eğitim yöneticilerinin AB kimliği algısını etkileyen farklı değişkenler (örneğin; örgütsel güven, örgütsel değerler, cinsiyet, yaşam kalitesi, bağlılık, yaş, eğitim düzeyi, dil becerisi, vb.) araştırılarak aralarındaki ilişkinin ortaya konması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- AKDEMİR, E. (2010). AB’de kültür ve kimlik tartışmaları. www.nevsehir.edu.tr/iysdosya/Erhan_Akdemir.ppt adresinden 12.04.2010 tarihinde edinilmiştir.
- ALTUN, B. (2006). *Avrupa Birliği yurttaşlığı ve Avrupa kimliği tartışmaları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı. Ankara.
- ARSLAN, A. (2007). Üniversite gençliği (öğretmen adayları) Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne üyeliğini istemiyor. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*. Issn:1694-528.
- ATAUM. (2010). Kamuoyu ve Türk dış politikası anketi. Ankara Üniversitesi <http://www.ataum.ankara.edu.tr/d9.htm> adresinden 12.04.2010 tarihinde edinilmiştir.
- AYDIN, M. (2000). *Eğitim yönetimi*. 6.Baskı. Ankara: Hatiboğlu Yayınevi.
- BAŞBAY, A. ve KAĞNİCI, Y. D. (2011). Çokkültürlü yeterlik algıları ölçeği: bir ölçek geliştirme çalışması. *Eğitim ve Bilim Dergisi*. 161 (36), 199-212.
- BAŞBAY, A. ve DOĞAN, N. (2004) Avrupa Birliği üyelik sürecinin eğitim sistemimiz üzerindeki etkilerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Ege Eğitim Dergisi*. 5 (2), 35-52.
- BİLGİN, N. (2007). *Kimlik inşası*, Ankara: Aşına Kitaplar
- CASTANO, E. and YZERBYT, V. (1997). Building a European identity: In European Union studies. Association (EUSA). *Biennial Conference 1997 (5th)*, May 29-June 1, pages 24, Seattle, WA.

- CONVERY, A. and KERR, K. (2005). Exploring The European dimension in education practitioners' attitudes. *European Education*, 37 (4), 22-4. ISSN 1056–4934/2006
- ÇARKOĞLU, A. (2003). Who wants full membership? characteristics of Turkish public support for EU membership, *Special Issue on Turkey and the European Union, Turkish Studies*, 4 (1), 171-194.
- ÇOLAK, E. ve FER, S. (2007). Öğrenme yaklaşımları envanterinin dilsel eşdeğerlik, güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(16), 197-212.
- DOĞAN, Z. (2007). *İlköğretim ikinci kademe öğrenci ve öğretmenlerinin Avrupa Birliği imajı*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı. Elazığ
- DÜNDAR, S., EKŞİ, H. ve YILDIZ, A. (2008). Aksiyonda değerler ölçeği dilsel eşdeğerlik geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Değerler Eğitimi Dergisi*. 6 (15), 89-114.
- ERDENİR, F.H.B. (2010). *Avrupa kimliği: Avrupa Birliği'nin yarım kalan hikayesi*. İstanbul: Alfa Basım Yayın.
- EU. (2008). Eurobarometer 69 Public Opinion In The European Union. This survey was requested and coordinated by the Directorate General Communication. http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb69/eb_69_first_en.pdf adresinden 21.01.2011 tarihinde edinilmiştir.
- FRANCESKO, M., KODZOPELJIC, J. and MIHIC, V. (2005). European identity in Serbia and Montenegro. *Psihologija*, 38 (2).
<http://www.doiserbia.nb.rs/img/doi/0048-5705/2005/0048-57050502149F.pdf>
- GÜLCAN, M. G. (2003). *Avrupa Birliğine adaylık sürecinde türkiye eğitim sisteminin yapısal sorunları ve yapısal uyum modeli araştırması*. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı (Eğitim Yönetimi ve Teftişi Programı). Ankara
- HUYST, P. (2009). The Europeans of tomorrow. Researching European identity among young Europeans. Centre for EU-studies Ghent University. Belgium. EUSA Papers 2009 For the 11th Biennial International Conference. Los Angeles, California. www.unc.edu/euce/eusa2009/papers/huyst_04D.pdf
- LICATA, L. (2003). Representing the future of the European Union: Consequences on national and European identification. *Papers on Social Representation*.
- LUHTANEN, R. and CROCKER, J. (1992). A collective self-esteem scale: Self-evaluation of one's social identity. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 18, 302-318.
- KILIÇBAY, M. A. (2003). Kimlikler Okyanusu. *Doğu-Batı*, 23, 155–163.
- KIRCH, A. and TUIISK, T. (2005). European identity: a study using the method of identity structure analysis in Estonia In 2003-2005. http://www.ies.ee/epub2006/kirchtuisk_identity.pdf adresinden 17.12.2010 tarihinde edinilmiştir.

- KLINER, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: The Guilford Press.
- KODAMAN, T. KANAT, S., SARAÇ, E., İLBOĞA, M. ve ESER, B. (2008). Avrupa Birliği bilinç düzeyinin ölçülmesi: Isparta ili örneği. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17, 201-227.
http://sablon.sdu.edu.tr/dergi/sosbilder/dosyalar/17_13.pdf
- KUCERA, O. (2006). Building the EU identity. http://www.ucd.ie/dei/about/staff_papers adresinden 17.12.2010 tarihinde edinilmiştir.
- KÜTÜK, C. (2006). *European identity in the european integration framework*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, Avrupa Topluluğu
- MEB (2009). Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Yöneticilerinin Atama Ve Yer Değiştirmelerine İlişkin Yönetmelik.
- ÖZCAN, O. (2008). *İlköğretim öğretmenlerinin örgütsel özdeşim, örgütsel bağlılık ve örgütsel vatandaşlık davranışlarının demografik özelliklere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi Ve Denetimi Anabilim Dalı. İstanbul.
- POYRAZ, Z. (2008). *Türk toplumunun, Avrupa Birliği'ne üyeliği algılama düzeyi*. Yayınlanmamış yüksek lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo-Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı. Ankara
- SAMUR, H. (2006). EU citizenship as a common identity: theoretical underpinnings and main dimensions. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 15 (1), 297-312.
- SCHEUER, A. and SCHMITT. H. (2006). Dynamics in European political identity. Paper prepared for presentation at the *Spring Conference 2006 of the European Election Study convened at the Institute for Social Sciences*, University of Lisbon.
- SMİTH, A.D. (2006). National identity and the idea of European identity, *International Affairs : Royal Institute of International Affairs 1944*, 68 (1), <http://www.jstor.org>.
- ŞEN ve DİĞERLERİ (2005). *Türk gençliği konuşuyor: gençliğin, Türkiye'nin AB'ye katılım süreci ve AB üyeliği hakkında görüşleri*. Ufuklar ve Mozaik Programı. Türk Sosyal Bilimler Derneği.
- ŞİMSEK, O. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş (Temel ilkeler ve lirselle uygulamaları)*. Ankara: Ekinoks Eğitim Danışmanlık Hiz. ve Bas. Yay. Dağ. San.ve Tic. Ltd. Şti.
- TAJFEL, H. (2010). *Social identity and intergroup relations*. European Studies in Social Psychology. New York: Cambridge University Press.
- TOPKAYA, N. (2011). *Psikolojik yardım alma niyetinin sosyal damgalanma, tedavi korkusu, beklenen yarar, beklenen risk ve tutum faktörleriyle modellenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- TÜZÜN, İ.K. (2006). *Örgütsel güven, örgütsel kimlik ve örgütsel özdeşleşme ilişkisi: uygulamalı bir çalışma*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı. Ankara.